

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/GV/2020/459

BETREFT: platform voor financiering van scholen bij CO2-reducerende investeringen.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 7 december 2020.

1.2. Verzoeker

[X]

1.3. CZB

Bij e-mail van 7 december 2020 wordt de vraag aan het secretariaat van de Commissie bezorgd. Met een e-mail van 9 december 2020 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 14 december 2020.

2. INHOUD van de VRAAG

Aan de Commissie wordt gevraagd zich uit te spreken over volgende adviesvraag.

Samen met 3 andere partners is de vraagsteller bezig met de oprichting van een platform om compensatie van CO₂-uitstoot bij lokale projecten mogelijk te maken. Dit platform heeft de naam [Z]. Dit is gedreven vanuit een sterk groeiende nood in de markt omdat vele grote bedrijven een verregaande klimaatambitie hebben. Daardoor willen zij steeds meer enkel nog producten of diensten van leveranciers met sterk verminderde CO₂-uitstoot tot zelfs klimaatneutraliteit.

Een voorbeeld van een deelnemend lokaal project zou kunnen zijn:

- Binnen de klimaatambitie van een school of binnen een verbouwingsproject doet men een investering die leidt tot CO₂ reductie (bijv. isolatie, installatie warmtepomp, installatie zonnepanelen, ...). Dit vraagt natuurlijk extra middelen, maar zoals geweten zijn de budgetten bij scholen beperkt.
- Anderzijds zullen via het platform bedrijven in staat zijn om dit project een duwtje in de rug te geven door het financieel te ondersteunen. Daardoor versnellen zij de klimaattransitie van onze maatschappij.
- In ruil voor deze financiële middelen krijgen de bedrijven enerzijds van het platform een attest dat de werkelijke CO₂-reductie voor de eerste 3 jaren na het operationeel zijn door de school afgestaan wordt aan dit bedrijf, en anderzijds zijn beide partijen

akkoord dat de andere partij hierover extern mag communiceren bijvoorbeeld in marketing naar klanten toe ofwel in een rekruteringsstrategie om zich te differentiëren van de concurrentie. Tenslotte stelt de projectuitvoerder, in casu de school, ook fotomateriaal die de voortgang en de realisatie weergeven ter beschikking van de geldschieter.

- Het gaat hier over het akkoord zijn; de werkelijke kosten hieraan gebonden worden gedragen door de partij die denkt te moeten communiceren. Met andere woorden: het bedrijf en de school werken hierin onafhankelijk van elkaar.

De vraagsteller legt de Commissie de volgende vraag voor: “*Kunnen scholen in een dergelijk principe van verkoop van gereduceerde CO2 hoeveelheden instappen, en wat zijn de eventuele beperkende factoren waarmee scholen rekening dienen te houden?*”.

3. ZITTING VAN DE COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 14 december 2020 om 15u.

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs en kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

3.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de ministeriële besluiten van 14 juli 2015 en 21 mei 2019 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter.

Ivo Van Genechten, Rita Lambregts, Luc Faes en Paul De Cock, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadsliden

- [X], vraagsteller;

- [Y].

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

* Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs

Art. VII.5. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake:

1° ...

2° de bepalingen van artikel 51 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, van artikel 7 tot en met artikel 10 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, van artikel 14bis van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding, ...;

3° ...

Art. VII.6. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel VII.5, eerste lid.

* Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Art. 51

§ 4. Een schoolbestuur dat mededelingen toelaat die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, waakt erover dat:

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen of verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen;

2° facultatieve activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

* Codex Secundair Onderwijs

Art. 10

Een schoolbestuur dat sponsoring of mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, toelaat, waakt erover dat :

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen vrij blijven van bedoelde mededelingen;

2° activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° sponsoring en bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° sponsoring en bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

4.2. Bevoegdheid

Binnen de bevoegdheden waarover zij beschikt, kan de Commissie zich niet uitspreken over het principe als dusdanig of het scholen toegestaan is om zich middels een zogenaamde verkoop van gereduceerde CO2 hoeveelheden in het kader van het voorgelegde initiatief financieel te laten ondersteunen bij energiebesparende investeringen.

Het behoort wel tot de bevoegdheid van de Commissie om het voorgelegde initiatief, in de mate daarin sprake is van communicatie over lopende projecten door de betrokken scholen en bedrijven, te toetsen aan de decretale principes inzake reclame en sponsoring.

4.3. Advies

4.3.1. Mededelingen die de verkoop van producten of diensten bevorderen.

De onderwijsregelgeving regelt het statuut van mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen. Dergelijke mededelingen zijn niet absoluut verboden. De decreetgever heeft er wel strikte beperkingen voor ingesteld.

In het basisonderwijs moet het schoolbestuur er over waken dat de door het bestuur verstrekte leermiddelen en de verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen. Onder leermiddelen en activiteiten moet worden verstaan alles wat noodzakelijk is om de eindtermen te realiseren, de ontwikkelingsdoelen na te streven of de in het eigen leerplan opgenomen doelstellingen te realiseren. Het betreft alles wat daartoe aangewend wordt in de klas bij het opvoeden en leren: leermiddelen (leerboeken, agenda, geografische kaarten, foto's, folders, brochures e.a.), didactisch materiaal (video, audio, film e.a). Elke reclameboodschap (tekst, foto) bij leermiddelen of verplichte onderwijsactiviteiten die bepaalde bedrijven, producten of merken onder de aandacht brengt of suggereert is in strijd met het decretaal verbod betreffende reclame.

De onderwijsregelgeving voorziet wel een uitzondering op het verbod op reclameboodschappen bij facultatieve activiteiten in het basisonderwijs. Er mag sponsorvermelding zijn. De sponsorvermelding moet wel verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstelling van de school en ze mag de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

In het secundair onderwijs geldt dat de leermiddelen vrij moeten blijven van mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen. Met leermiddelen wordt bedoeld dat wat in het noodzakelijke onderwijsprogramma in ruime zin gebruikt wordt bij het leren. Ook activiteiten (zowel verplichte als facultatieve) moeten vrij zijn van die mededelingen maar ook hier voorziet de regelgeving in de uitzondering op het verbod zoals die voor het basisonderwijs voor de facultatieve activiteiten geldt. Met respect voor de aldus omschreven grenzen kan het schoolbestuur verder een eigen beleid voeren op het gebied van reclame en sponsoring. De principes die de school daarbij hanteert, worden overlegd binnen de schoolraad en moeten in het schoolreglement worden verwoord. Verder kan een bedrijf/organisatie zich in een school enkel manifesteren mits uitdrukkelijke toestemming van het schoolbestuur en/of directie.

4.3.2. Toepassing

De vraag heeft betrekking op een digitaal platform dat samenwerkingen zou faciliteren waarbij bedrijven en organisaties hun CO₂-uitstoot kunnen compenseren via de financiële ondersteuning van CO₂-uitstoot verminderende investeringen van bijvoorbeeld scholen. Er is voorzien dat binnen dergelijke samenwerking beide partijen hierover zouden moeten kunnen communiceren via bijvoorbeeld beeldmateriaal van de voortgang van het project, wat de vraag oproept naar de verzoenbaarheid van één en ander met de principes inzake reclame en sponsoring in het onderwijs.

Nu het initiatief zoals het wordt voorgelegd nog niet definitief vorm heeft gekregen, is het onder voorbehoud van een concrete uitwerking van het project, dat de Commissie wijst op de hiernavolgende algemene krijtlijnen waarbinnen de eventuele deelname van of samenwerking met scholen dient tot stand te komen. De Commissie benadrukt dan ook dat zij bevoegd blijft

om met betrekking tot het voorgelegde project uitspraak te doen over concrete individuele vragen en klachten over schendingen van de decretale principes inzake reclame en sponsoring.

Dat zoals hoger reeds gesteld een bedrijf of organisatie zich in een school enkel kan manifesteren mits de uitdrukkelijke toestemming van het schoolbestuur en/of directie, impliceert voor de Commissie in het voorliggende dossier dat een school die zich op het platform aanmeldt met het oog op de realisatie van een project, hoe dan ook de keuzevrijheid moet behouden om al dan niet samen te werken met een concrete firma of organisatie die zich aandient. De eindbeslissing over door wie zij zal gefinancierd worden voor haar project, dient dus voor de Commissie te allen tijde bij de school te blijven liggen.

Waar de vraagsteller ter zitting aangeeft dat op een school in het geval van een samenwerking via het voorliggende initiatief geen verplichting rust om te communiceren over de financiering door de betrokken firma/organisatie, zou deze laatste wel steeds de mogelijkheid moeten hebben dergelijke communicatie te voeren, o.m. via beeldmateriaal over de voortgang van het project.

Hoe dan ook geldt dat in zoverre in het kader van het voorgelegde initiatief sprake zou zijn van het zichtbaar maken van namen of logo's van bedrijven of organisaties in een schoolcontext, volgens het decreet enkel mededelingen aanvaardbaar zijn die "louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging". Zulke discrete vermelding van een sponsor die een bijdrage heeft geleverd om een project te realiseren, is in het basisonderwijs enkel toegelaten in het kader van facultatieve activiteiten; in het secundair onderwijs kan dit in het kader van zowel verplichte als facultatieve activiteiten.

De Commissie wijst er daarbij verder op eerder ook te hebben gesteld dat een (bescheiden) vermelding als sponsor van bedrijven of organisaties die de school ondersteunen aanvaardbaar is, voor zover deze sponsorvermelding zich enkel richt tot de gebruikers van de school of het gesponsorde goed en niet tot de buitenwereld, zodat kan worden vermeden dat aanvaardbare sponsorvermelding echte reclame wordt (m.b.t. een schoolbus, zie de adviezen CZB/V/KBO/2003/29, CZB/V/KBO/2004/44 en CZB/V/KBO/2008/217; m.b.t. een chalet, zie het advies CZB/V/KBO/2011/287).

Eventuele sponsorvermeldingen dienen ook steeds verenigbaar te zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school en de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang mogen brengen.

In zoverre een betrokken firma of organisatie in het kader van het voorliggende initiatief wenst te communiceren over een gefinancierd project en daarbij de naam van de school wil gebruiken, dan dient dit naar het oordeel van de Commissie steeds te gebeuren in overleg met of na consultatie van de school, die het recht moet behouden te beslissen over de wijze waarop publiciteit wordt gevoerd met haar naam.

Voor zover als nodig benadrukt de Commissie tot slot dat het niet te verzoenen is met de pedagogische opdracht van de school en met de plicht van objectiviteit en onafhankelijkheid waartoe zij gehouden is, om tijdens het schoolleven leerlingen in te schakelen bij de totstandkoming van promotiemateriaal voor privébedrijven (CZB/V/KBO/2016/382).

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Een school dient te allen tijde de vrijheid te behouden om te beslissen door welke firma of organisatie zij zich via het voorliggende initiatief wenst te laten financieren.

Binnen een schoolcontext is bij een communicatie over een samenwerking in het kader van het voorliggende initiatief enkel een discrete vermelding van een sponsor toegestaan, welke enkel mag gericht zijn aan de gebruikers van de school.

De Commissie behoudt zich het recht voor om met betrekking tot het voorgelegde project uitspraak te doen over concrete individuele vragen en klachten over schendingen van de decretale principes inzake reclame en sponsoring.

Brussel, 14 december 2020

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter